

การเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน

(Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ

กรณีศึกษาสังคมผู้สูงอายุอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

**PREPARATION FOR COMMUNICATING BY USING
SMARTPHONES TO STEP INTO AN AGING SOCIETY:
A CASE STUDY OF THE ELDERLY SOCIETY IN BANG YAI
DISTRICT, NONTHABURI**

ชุติมา อายุยืน¹

พิพัฒน์ ไทยอารี²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาสังคมผู้สูงอายุ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบายและผู้สูงอายุตามนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และศึกษาพฤติกรรมและมูลเหตุจูงใจในการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบายและผู้สูงอายุตามนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุ ที่พักอาศัยในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 80 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลและใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ Multiple Regression

¹ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ email: 635158090006@dpu.ac.th

² คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ email: phiphatthaiarry@gmail.com

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้งาน เวลาที่ใช้งาน ระยะเวลาใช้งานต่อวันและปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งานที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในขณะที่กลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติตามนโยบายมีพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือในการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมผู้สูงอายุแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ (Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อมในการสื่อสาร โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน สังคมผู้สูงอายุ พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ

ABSTRACT

This research subject is “Preparation for communicating by using Smartphones to step into an aging society. Case Study of the elderly society in Bang Yai District, Nonthaburi Province.” which is aimed to study the preparation for communicating by using smartphones of people who comply with policy and the elderly according to the Quality of life improvement Policy in Bang Yai District, Nonthaburi Province, and to study behaviors and motives of using smartphones of policy follower and the elderly according to the quality of life improvement policy in Bang Yai District, Nonthaburi Province. The representative sample used in this research were divided into 2 groups, group 1 were 400 people of the elderly in Bang Yai District, and group 2 were 30 people who comply with the policy in Bang Yai District, Nonthaburi Province. The data were gathered through questionnaires surveys and analyzed by descriptive statistical programs such as frequency, percentage, average, and standard deviation indicators and inferential statistics including t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis.

The research result shows that in group 1, the elderly had behaviors of using smartphones in terms of the purpose of use, time of usage, period of use per day, and problems or obstacles of using differently which affects the preparation for communicating by using smartphones to step into an aging society at the significantly 0.05 level, whereas in group 2, the policy followers had behaviors of using smartphones in term of preparation for promoting the elderly differently which affects the

preparation for communicating by using smartphones to step into an aging society at the significantly 0.05 level.

Keywords: Preparation for communicating, Smartphone, Aging society, Behaviors of using smartphones

บทนำ

การคาดการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2564 แสดงถึงสัดส่วนของจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นไปถึงร้อยละ 20-30 ของประชากร ซึ่งแสดงว่าประชากรทุก ๆ 100 คน จะพบจำนวนผู้สูงอายุ 30 คน และ พ.ศ. 2568 ประเทศไทยจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยมีสัดส่วนเพิ่มเป็นร้อยละ 20 ของประชากร เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2543 ที่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 9.4 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564) หมายความว่า ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยสมบูรณ์ ดังนั้นการก้าวขึ้นสู่สังคมผู้สูงอายุย่อมส่งผลให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมของคนกลุ่มนี้ในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไป

สังคมผู้สูงอายุเป็นกลุ่มบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตด้านต่าง ๆ มากกว่าวัยอื่น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ดังนั้นสื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้สูงอายุในการปรับตัว แต่อย่างไรก็ตามสื่อสังคมออนไลน์ก็ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบด้านบวกคือ สามารถค้นคว้าหาความรู้และข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้นได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และทันสมัยในเวลาที่รวดเร็ว รวมทั้งเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ส่วนผลกระทบด้านลบนั้นมีค่าใช้จ่ายในการใช้สื่อสังคมออนไลน์กระทบต่อสุขภาพผู้สูงอายุด้านสายตาและกล้ามเนื้อมือ เป็นต้น (สุกนิช และศิริโรช, 2564, น. 60)

โทรศัพท์มือถือหรือสมาร์ตโฟน (Smartphone) มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตจึงช่วยเปิดโลกกว้างให้กับผู้สูงอายุ ในกรณีอยากทราบเรื่องใดหรือสนใจเรื่องใดก็สามารถหาข้อมูลได้ในทันทีทำให้ไม่ตกข่าวได้รับความเคลื่อนไหวในสังคมและช่วยในการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น ทักษะการทำอาหาร ขนมและยังสามารถหาความเพลิดเพลิน เช่น การดูหนัง ฟังเพลงหรือการค้นหาสิ่งที่ชอบหรือสนใจ รวมถึงสามารถค้นหาเรื่องสุขภาพอนามัยได้ ดังนั้นทำให้ผู้สูงอายุมีจิตใจเบิกบาน มีความสุขและช่วยให้สุขภาพจิตดีขึ้นเพราะอินเทอร์เน็ตเป็นโลกใบใหญ่ที่ไม่มีที่สิ้นสุด นอกจากนั้นยังช่วยให้ครอบครัวใกล้ชิดกันอีกด้วย (ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุอยู่สุข เนอร์สซิ่งโฮม, ม.ป.ป.)

สำหรับนโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีเป้าหมายในการดำเนินการ เช่น การบริการด้านการดูแลและการฟื้นฟูสุขภาพให้กับกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงและมีข้อจำกัดในเรื่องการเคลื่อนไหว จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยในที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ สร้างหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุส่งเสริมระบบการออมสร้างและพัฒนาระบบเพื่อจัดบริการรองรับความต้องการการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวรวมไปถึงในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดูแลจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นเบี้ยยังชีพ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุตลอดจนการส่งเสริมสโมสรผู้สูงอายุชมรมผู้สูงอายุมีการเรียนการสอน และทำกิจกรรมต่างที่สนใจ เป็นต้น นอกจากนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพมี การพัฒนากิจกรรม กระบวนการเรียนรู้สำหรับวัยสูงอายุที่เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ รวมถึงการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือในการใช้ชีวิตประจำวันและยังพัฒนาหลักสูตร “เกษียณคลาส” ที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้วิธีการ เข้าถึงเทคโนโลยีควบคู่กับการเรียนรู้ที่หลากหลายก่อนก้าวเข้าสู่วัยเกษียณ นอกจากนี้ยังมีหลักสูตร ผู้สูงวัยดิจิทัลที่พัฒนาระบบโดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยมีเป้าหมายให้ผู้สูงอายุเข้าถึงมี ความสุขและเป็นพลังของสังคมอย่างต่อเนื่อง (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562, น. 5)

ดังนั้นการพัฒนาทักษะด้านการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน แก่ผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา “การเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาสังคมผู้สูงอายุ อำเภอบางใหญ่ จังหวัด นนทบุรี” เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน แก่ผู้ปฏิบัติตาม นโยบายและผู้สูงอายุ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

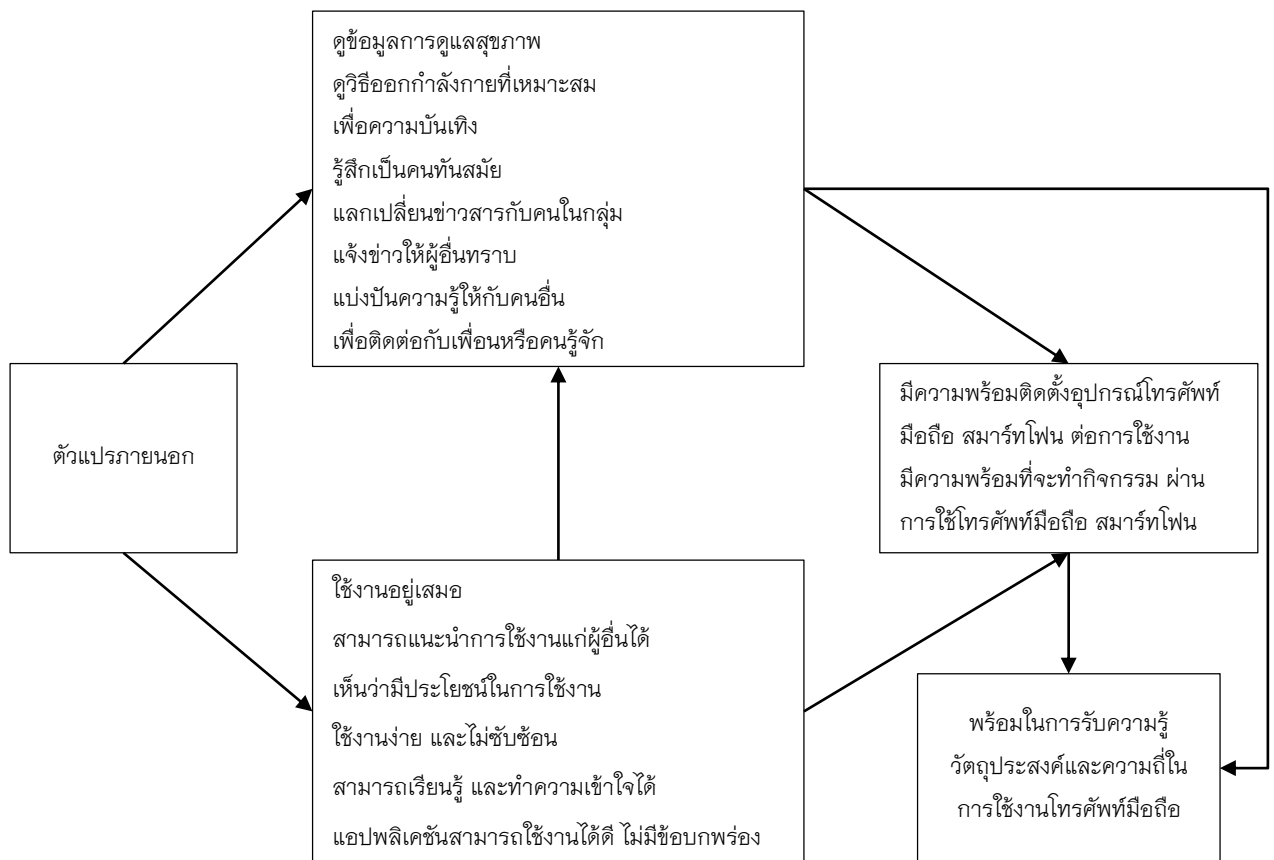
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ ปฏิบัติตามนโยบายและผู้สูงอายุ ตามนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและมูลเหตุจูงใจในการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติ ตามนโยบายและผู้สูงอายุตามนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตาม นโยบายและผู้สูงอายุ ตามนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสาร โดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาสังคมผู้สูงอายุ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีผู้ทำการศึกษาและให้ความเห็นไว้หลายท่าน อาทิ ภิรณา (2559, บทคัดย่อ) ระบุว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้การสนทนาผ่านข้อความเสียงอาจด้วยเพราะมีความยุ่งยากในการใช้งานมีขั้นตอนที่ซับซ้อน อีกทั้งผู้สูงอายุไม่นิยมการซื้อขายสินค้า ร้านค้าบนแอปพลิเคชันไลน์ เนื่องจากต้องคอยติดตามร้านค้า ไม่สะดวกในการชำระเงินค่าสินค้า ไม่สามารถเห็นสินค้าได้จริง รอคอยสินค้านาน ตลอดจนกังวลว่าจะไม่ได้รับสินค้าหรือถูกหลอกลวง ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ขณะที่ เนษพร (2558, น. 25) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสภาวะหรือลักษณะของบุคคลที่กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยมีสภาพการเตรียมการความถนัด ความพอใจหรือความกระตือรือร้น เพื่อตอบสนองต่อกิจกรรมนั้น ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จซึ่งเกิดจากวุฒิภาวะประสบการณ์และอารมณ์ โดยเป็นสภาวะที่สมบูรณ์ของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผลทฤษฎีความพร้อมของ เซอร์เชย์และบรันชาร์ด ซึ่งมีองค์ประกอบหลักอยู่สองด้าน คือ ด้านความสามารถ (Ability) ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ ส่วนอีกด้านคือ ความเต็มใจ (Willingness) ประกอบด้วย การให้คำมั่นสัญญาหรือความผูกพัน แรงจูงใจ

การใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เชื่อมโยงถึงการใช้งานและการยอมรับเทคโนโลยี ภัทราวดี (2565, น. 3) ได้กล่าวถึงการยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็นการยอมรับและตั้งใจใช้เทคโนโลยีใหม่ของบุคคล ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลนั้น ๆ รับรู้ได้ถึงความง่ายในการใช้งาน รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยที่บุคคลนั้นสามารถเรียนรู้เพื่อใช้งานเทคโนโลยีในใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการและประโยชน์ในเทคโนโลยีนั้น โดยสอดคล้องกับ Davis, Bagozzi, & Warshaw (1989, p. 982) ที่นำเสนอแนวคิดแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ซึ่งพัฒนาจากทฤษฎีการกระทำตามหลักการเหตุและผล อันเกิดจากการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ที่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากทัศนคติที่มีต่อการใช้งานในเทคโนโลยีและอิทธิพลทางอ้อมที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ได้ถึงความง่ายและประโยชน์ในการใช้งาน ผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีเพื่ออธิบายความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ดังภาพที่ 1

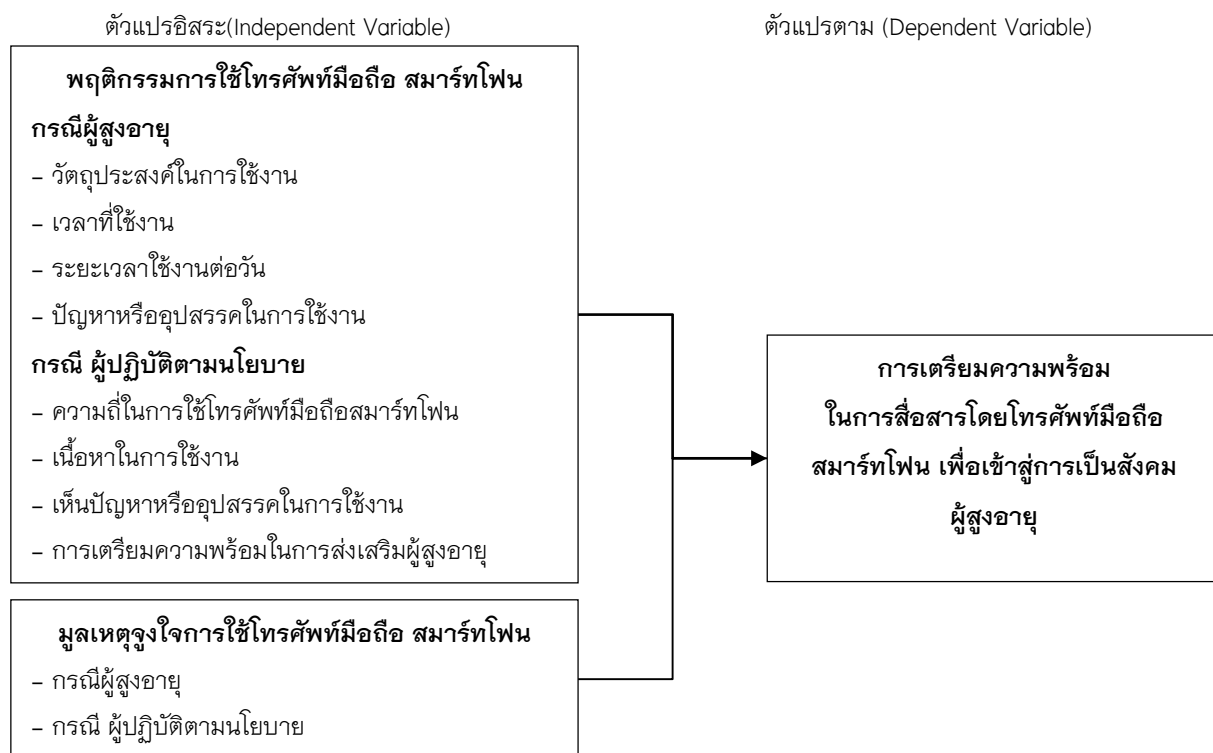
ภาพที่ 1 แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสาร กิรณา และกุลทิพย์ (2559, น.14) ทำการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารกับการส่งต่อข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ โดยผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ที่ 30,000 บาทขึ้นไป การใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ส่วนใหญ่เพื่อติดต่อสื่อสารกับลูกหลาน ญาติ พี่ น้อง ที่มีการใช้งานผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือจำนวนมากที่สุด ขณะที่ สุภาวดี และคณะ (2562, น. 235) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุในเขต อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า เพศหญิงมีความสามารถในการใช้งานในโปรแกรมประยุกต์มากกว่าเพศชาย แต่มีปัญหาในการเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ผู้สูงอายุที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนเกษียณ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและสถานภาพการอยู่อาศัย ในครอบครัวที่แตกต่างกันมีความสามารถและปัญหาในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจันทร์จิราพร และทิพยา (2562, น. 237) ทำการศึกษาพฤติกรรมของผู้สูงอายุในการใช้แอปพลิเคชันไลน์บนสมาร์ตโฟน ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุมีปัญหาการใช้

งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ในเรื่องการติดต่อสื่อสารทางไลน์และการใช้งานที่เกิดปัญหาทางร่างกาย เช่น การมองเห็น รวมถึงปัญหาส่วนใหญ่ยังใช้งานไม่เป็นมากนักส่งผลต่อการใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน

ส่วนของผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมูลเหตุของใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) พิมลอร (2559, น. 61) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสำหรับผู้สูงอายุ ผลการศึกษพบว่าผู้สูงอายุใช้โทรศัพท์มือถือในการทำกิจกรรมต่างๆ และโทรศัพท์มือถือทำให้ผู้สูงอายุเข้าถึงการดูแลสุขภาพและสาธารณสุขได้ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ได้ง่ายทำให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกลังการถึงความเหงา ในขณะที่ นัทธมน และ ธาตธิเบศร์ (2560, น. 237) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้งานบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์มือถือของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ผลการรวบรวมข้อมูลพบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้งานโทรศัพท์มือถือเพื่อใช้บริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์มือถือ โดยเน้นการใช้งานเพื่อดูแลสุขภาพการป้องกัน และการรักษาสุขภาพ แต่ก็ยังมีความกังวลในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ และพนม (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุและข้อเสนอเพื่อการเสริมสร้างภาวะพลัดพลังของผู้สูงอายุไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งใช้งานอินเทอร์เน็ตมากกว่า 5 ปี มีความคล่องแคล่วในการใช้งานโทรศัพท์สมาร์โฟนส่วนใหญ่อาศัยในพื้นที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โดยมีแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีกลุ่มอายุ 50-54 อยู่ระดับมาก และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเชิงคุณภาพอธิบายเชิงลึกเพิ่มเติมว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุ ได้แก่ อาชีพ การเรียนรู้จากเทคโนโลยี ทักษะความสามารถ/การพัฒนาตนเอง ความซับซ้อนยุ่งยากของเทคโนโลยี ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตและความคุ้มค่า บุคลากรที่อยู่ห่างไกลเป็นแรงผลักดันให้ใช้เทคโนโลยีเพื่อติดต่อสื่อสารใกล้ชิดกัน

จากการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาสังคมผู้สูงอายุอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดต่าง ๆ มาปรับใช้ในการศึกษาค้นคว้า โดยกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ ได้แก่ พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน และมูลเหตุของใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุและผู้ปฏิบัติตามนโยบาย และตัวแปรตาม ได้แก่ การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาสังคมผู้สูงอายุ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุที่พักอาศัยในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และกลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1970 อ้างใน ผ่องศรี, 2546, น. 104) ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุที่พักอาศัยในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 394 ตัวอย่าง กำหนดให้มีการสำรวจเพิ่มจำนวน 6 ตัวอย่าง รวมแบบสอบถามที่จะแจกทั้งสิ้นจำนวน 400 ฉบับ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างที่เท่ากัน และกลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 79 ตัวอย่าง กำหนดให้มีการสำรวจเพิ่มจำนวน 1 ตัวอย่าง รวมแบบสอบถามที่จะแจกทั้งสิ้นจำนวน 80 ฉบับ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยทำการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามสำหรับการเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ชุด และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัยและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

จากนั้นจึงทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยค่าสัมประสิทธิ์ครอนบักอัลฟา (Cronbach's Alpha) ของแบบสอบถามสำหรับผู้สูงอายุ และผู้ปฏิบัติ ตามนโยบาย มีค่าเท่ากับ 0.988 และ 0.962 ตามลำดับ

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้สูงอายุ ที่พักอาศัยในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน 3) แรงจูงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน 4) การเตรียมความพร้อมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน และ 5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ และแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุ 3) มุมเหตุจูงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุ 4) การเตรียมความพร้อมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุ และ 5) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน และ 2) การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการทดสอบค่าที (t-test) ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) ในการอธิบายผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้สูงอายุที่พักอาศัยในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 60 - 70 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรส ในส่วนของความเพียงพอของรายได้ส่วนใหญ่มีรายได้ส่วนใหญ่ออใช้จ่าย ลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านเดี่ยวของตนเอง อาศัยกับครอบครัว ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนไม่ค่อยหลับ และกลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ ทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุน้อยกว่า 5 ปี

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน

พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร เช่น โทรเข้า-โทรออก ติดต่อกับลูกหลาน ญาติพี่น้อง พุดคุยผ่านไลน์ (Line) โพสต์ข้อความลงเฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นต้น ช่วงเวลาที่ใช้มากที่สุดคือ เวลา 12.01 - 18.00 น. ใช้งานวันละ 1 - 2 ชั่วโมง และมีปัญหาด้านสายตาในการใช้งาน สำหรับพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่าส่วนใหญ่ใช้ติดต่อกับสื่อสารกับกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุ ความถี่ในการใช้งานสัปดาห์ละ 1 - 3 ครั้ง พบปัญหาหรืออุปสรรคการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ หน่วยงานมีการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายด้านการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมผู้สูงอายุในด้านการพัฒนาความรู้ด้านการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน และการดูแลสุขภาพ

ผลศึกษามูลเหตุของใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน

มูลเหตุของใจในการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เกิดจากความต้องการใช้เพื่อการติดต่อกับเพื่อนหรือคนรู้จักมากที่สุด ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.25) รองลงมาเพื่อการแจ้งข่าวให้ผู้อื่นทราบ ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 1.24) และเพื่อให้เกิดการเข้าร่วม รวมกลุ่ม หรือทำกิจกรรมได้สะดวก ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 1.22) ขณะที่ความสามารถในการให้คำแนะนำการใช้งานแก่ผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 2.89$, S.D. = 1.09) เป็นมูลเหตุของใจลำดับสุดท้าย สำหรับผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีมูลเหตุของใจในการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุ มาจากการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ช่วยลดการเดินทางมากที่สุด ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ ช่วยให้ประสานงานได้รวดเร็ว ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.84) และเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างมากในการทำงาน ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.80) ขณะที่โทรศัพท์มีฟังก์ชันการใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.90) เป็นมูลเหตุของใจลำดับสุดท้าย

ผลการศึกษาการเตรียมความพร้อมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน

ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่พักอาศัยในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความเห็นโดยภาพรวมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 1.01) โดยมีความเห็นว่าการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน นั้นช่วยทำให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกรำคาญ ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 1.18) รองลงมามีความยินดีใช้โทรศัพท์มือถือ ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 1.18) และมีความพร้อมที่จะทำกิจกรรมผ่านการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.15) ตามลำดับ สำหรับผู้ปฏิบัติตามนโยบายในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความเห็นโดยภาพรวมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุ

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 1.09) โดยมีความเห็นว่าผู้ปฏิบัติตามนโยบายมีความรู้ด้านการใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.95) มีประสบการณ์การใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.99) และมีความเข้าใจทักษะการใช้งานการใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.88) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ 2 ประเด็นหลัก คือ พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุและผู้ปฏิบัติตามนโยบาย มีการเตรียมความพร้อมในการสื่อสาร โดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน และมูลเหตุจูงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุและผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้งาน เวลาที่ใช้งาน ระยะเวลาใช้งานต่อวัน และปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งานที่ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงดังตารางที่ 1 – 4

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ ด้านวัตถุประสงค์การใช้งาน กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์ในการใช้งาน	การเตรียมความ		F	Sig
	พร้อม			
	$\bar{X}$	S.D.		
ค้นหาข้อมูลด้านสุขภาพ	3.23	0.33	6.55	0.00
ศึกษาหาความรู้ด้านสุขภาพ	3.46	0.82		*
ติดต่อสื่อสาร	3.17	0.97		

*

รับชมข่าวสาร	3.04	1.05
ความบันเทิง	3.35	0.98
ทำงาน / สร้างรายได้	2.50	0.70
อื่น ๆ เล่นไม่เป็น	1.01	0.03
รวม	3.15	1.01

หมายเหตุ *P < .05

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ ด้านเวลาที่ใช้
งาน กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่อการเป็นสังคม
ผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

เวลาที่ใช้งาน	การเตรียมความ พร้อม		F	Sig
	$\bar{X}$	S.D.		
06.00 – 12.00 น.	2.93	1.08	6.64	0.00
12.01 – 18.00 น.	3.15	0.94		*
18.01 – 24.00 น.	3.48	1.02		
รวม	3.15	1.01		

หมายเหตุ *P < .05

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ ด้านระยะเวลาใช้
งานต่อวัน กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่อการเป็น
สังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ระยะเวลาใช้งานต่อวัน	การเตรียมความพร้อม		F	Sig
	$\bar{X}$	S.D.		
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	2.16	1.10	63.15	0.00*
1-2 ชั่วโมง	3.32	0.75		

3-5 ชั่วโมง	3.55	0.70
มากกว่า 5 ชั่วโมง	4.01	0.68
รวม	3.15	1.01

หมายเหตุ *P < .05

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ ด้านปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งาน กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งาน	การเตรียมความ		F	Sig
	พร้อม			
	$\bar{X}$	S.D.		
ขาดการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต	2.95	1.09	8.12	0.00
			0	*
ขาดอุปกรณ์	2.31	1.25		
ขาดการตระหนักรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้	3.42	0.84		
โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน				
การไม่ไว้วางใจของข้อมูลในโทรศัพท์มือถือ สมาร์ท	3.40	1.26		
โฟน				
ปัญหาทางด้านสายตา	3.24	0.85		
อื่น ๆ เช่น ใช้งานไม่เป็น ไม่ค่อยได้ใช้งาน	4.66	-		
รวม	3.15	1.01		

หมายเหตุ *P < .05

2. พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ด้านความถี่ในการใช้โทรศัพท์มือถือ ด้านเนื้อหาในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ และด้านเห็นปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ที่ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ขณะที่พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบายด้านการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมผู้สูงอายุที่ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดย

โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงดังตารางที่ 5 – 8

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ด้านความถี่ในการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดย โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ความถี่ในการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน	การเตรียมความ		F	Sig
	พร้อม			
	$\bar{X}$	S.D.		
น้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	3.70	0.85	0.91	0.43
1-3 ครั้ง/สัปดาห์	3.84	0.90		
1-2 ครั้ง/วัน	4.26	0.70		
มากกว่า 2 ครั้ง/วัน	3.98	0.82		
รวม	3.87	0.85		

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ด้านเนื้อหาการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดย โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

เนื้อหาในการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน	การเตรียมความ		F	Sig
	พร้อม			
	$\bar{X}$	S.D.		
การรับประทานอาหาร	4.03	1.42	0.59	0.75
การออกกำลังกาย	4.05	0.73		
การป้องกันโรค	3.63	1.27		
การดูแลสุขภาพ	3.85	0.70		
การจัดการอารมณ์	5.00	0.00		
การคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ	3.94	0.84		

การสร้างโอกาสในการทำงาน สร้างรายได้	3.61	0.86
อื่น ๆ เช่น การใช้โทรศัพท์ติดต่อเพื่อน การดูข่าวสาร	3.80	1.13
รวม	3.87	0.85

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบายในบายน ด้านเห็นปัญหาและอุปสรรคการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

เห็นปัญหาและอุปสรรคการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ท โฟน	การเตรียมความ พร้อม		F	Sig
	$\bar{X}$	S.D.		
ขาดการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต	4.02	0.73	1.49	0.18
ขาดอุปกรณ์	3.45	1.13		
ขาดการตระหนักรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน	4.08	0.78		
การไม่ไว้วางใจของข้อมูลในโทรศัพท์มือถือ สมาร์ท โฟน	5.00	0.00		
ปัญหาทางด้านสายตา	3.59	0.86		
การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	3.95	0.07		
การอ่านหนังสือ	3.97	0.81		
อื่น ๆ	4.00	0.84		
รวม	3.87	0.85		

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบายในบายน ด้านการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมผู้สูงอายุใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

การเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมผู้สูงอายุ	การเตรียมความ		F	Sig
	พร้อม			
	$\bar{X}$	S.D.		
การออมเพื่อยามสูงวัย	4.53	0.38	6.12	0.00
			7	*
การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ	4.68	0.43		
การดูแลสุขภาพ	3.73	0.75		
การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ เพิ่มพูนทักษะ	3.61	0.98		
รวม	3.87	0.85		

หมายเหตุ *P < .05

3. มวลเหตุจูงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในการสื่อสาร โดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แสดงดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบมวลเหตุจูงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปร	B	S.E.	β	t	Sig.
ค่าคงที่	0.21	0.06		3.46	0.00*
มวลเหตุจูงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน	0.93	0.01	0.92	48.83	0.00*

R = 0.926, R² = 0.857, Adjusted R Square = 0.857, F = 2384.89, Sig. = 0.000

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. มวลเหตุจูงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในการสื่อสาร โดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี แสดงดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบมูลเหตุเชิงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุ ของ ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย กับการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อ เข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปร	B	S.E.	β	t	Sig.
ค่าคงที่	-0.25	0.33		-0.758	0.450
มูลเหตุเชิงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุ	1.01	0.08	0.81	12.405	0.00*
R = 0.815, R ² = 0.664, Adjusted R Square = 0.659, F = 153.892, Sig. = 0.000					

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาสังคมผู้สูงอายุ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี” สรุปได้ ว่า พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้งาน เวลาที่ใช้งาน ระยะเวลาใช้งานต่อวัน และปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้งานที่ต่างกัน มีการเตรียม ความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ แตกต่าง กัน ทั้งนี้งานวิจัยหลายฉบับกล่าวถึงประเด็นปัญหาหรืออุปสรรคการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งมี ความเชื่อมโยงกับการใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน อาทิ สุภาวดี และคณะ (2562, น. 235) ได้ ศึกษาสภาพ ปัญหา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้สูงอายุมีความสามารถในการใช้งานโปรแกรมประยุกต์ แต่มีปัญหาการเข้าถึงและการใช้งาน เทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับ กิรณา และกุลทิพย์ (2559, น. 21) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสาร กับ การส่งต่อข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ พบว่าการเรียนรู้เรื่องแอปพลิเคชันไลน์สำหรับ ผู้สูงอายุเป็นเรื่องค่อนข้างยาก แต่มีความสนใจและพยายามที่จะเรียนรู้ และสอดคล้องกับ จันทร์จิรา พร และทิพยา (2562, น. 128) ทำการศึกษาพฤติกรรมของผู้สูงอายุในการใช้แอปพลิเคชันไลน์บน สมาร์ทโฟน พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาในการใช้แป้นพิมพ์สำหรับพิมพ์สนทนา จึงทำให้นิยม ส่งสติ๊กเกอร์ รูปภาพ หรือโทรไลน์มากกว่าพิมพ์สนทนา นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุมักจะใช้งาน

เมนูหรือไอคอนที่ใช้ประจำ หากเป็นเมนูหรือไอคอนที่ไม่เคยทำมาก่อนหรือมีขั้นตอนการเข้าถึงที่ยากซับซ้อน ผู้สูงอายุจะไม่มั่นใจในการใช้งาน

นอกจากนี้ยังพบว่ามูลเหตุจูงใจการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุและผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อการติดต่อสื่อสาร ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งมองว่าจะช่วยชะลอภาวะสมองเสื่อมได้และสามารถเข้าถึงข้อมูลการดูแลสุขภาพ สอดคล้องกับ พิมลอร (2559, น. 61) ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสำหรับผู้สูงอายุ พบว่าการพัฒนาแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ จะทำให้ผู้สูงอายุใช้งานโทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์ช่วยการดำเนินชีวิตและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการดูแลสุขภาพและสาธารณสุขได้ดีขึ้น อีกทั้งการพัฒนาแอปพลิเคชันที่เกี่ยวกับการสื่อสารในกลุ่มสังคม จะช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและไม่รู้สึกโดดเดี่ยว สอดคล้องกับ นัทธมน และธาดาริเบศร์ (2560, น. 244) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้งานบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์มือถือของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พบว่าอิทธิพลทางสังคมและความคาดหวังในประสิทธิภาพส่งผลต่อความตั้งใจใช้งานบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์มือถือของผู้สูงอายุ โดยที่ความวิตกกังวลเกี่ยวกับเทคโนโลยีส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจของผู้ใช้งานเพียงเล็กน้อย ซึ่งความตั้งใจของผู้ใช้งานส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้บริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์มือถือ ซึ่งเชื่อมโยงกับการศึกษาของ พนม (2563, บทคัดย่อ) เรื่องการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุและข้อเสนอเพื่อการเสริมสร้างภาวะพลีพลังของผู้สูงอายุไทย พบว่า ผู้สูงอายุที่สามารถใช้เทคโนโลยีเสริมสร้างพลีพลังได้ มาจากความเป็นตัวตน ความคิด ความรู้ ทักษะ ความสามารถที่สั่งสมมานาน การก้าวข้ามอุปสรรคด้านเทคโนโลยีด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองและการสอนจากบุตรหลาน การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรสาธารณสุขประโยชน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาสังคมผู้สูงอายุ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่าพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุ ด้านปัญหาหรืออุปสรรคการใช้งาน และพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ด้านการเตรียมความพร้อมในการส่งเสริมผู้สูงอายุใช้โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟนที่ต่างกัน ส่งผลต่อการ

เตรียมความพร้อมในการสื่อสารโดยโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

1. หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ หรือสอนให้ผู้สูงอายุใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ได้ดีขึ้น ซึ่งการได้รับข้อมูลหรือความรู้ที่ถูกต้อง จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีความไว้วางใจ และสามารถใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ได้อย่างเหมาะสม

2. หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติตามนโยบายควรมีการวางแผนพัฒนาและการดำเนินการส่งเสริมให้เกิดการใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้งานได้อย่างเหมาะสม

3. หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ควรสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาแอปพลิเคชันและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมกับผู้สูงอายุ

4. หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ควรจัดให้มีสวัสดิการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ควบคู่กับพัฒนาเครือข่ายการให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสำหรับผู้สูงอายุ โดยให้ผู้สูงอายุสามารถใช้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

5. หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ควรส่งเสริมการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ เฉพาะผู้สูงอายุที่เข้าถึงได้โดยมีบริการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในการใช้งานของผู้สูงอายุได้ ในขณะที่ใช้งาน (Real-time) ซึ่งสามารถออกแบบการทำงานด้วย ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence; AI)

6. หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ควรกำหนดนโยบายปกป้องสิทธิและความปลอดภัยบนสื่อออนไลน์สำหรับผู้สูงอายุ โดยมีมาตรการทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิผู้บริโภค กิจกรรมด้านผู้สูงอายุที่จะปกป้องสิทธิและความปลอดภัยในการใช้งานสื่อออนไลน์ของผู้สูงอายุรวมถึงจัดตั้งศูนย์หน่วยงานเฉพาะกิจเพื่อรับเรื่องร้องเรียนดำเนินการตรวจสอบช่วยเหลือ แก้ไขและเยียวยาครบวงจร

7. หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ควรส่งเสริมการสร้างแพลตฟอร์มร้านออนไลน์เป็นช่องทางการตลาดให้แก่ผู้สูงอายุ สร้างร้านค้าออนไลน์ (e-Shop) ที่เปิดให้เฉพาะผู้สูงอายุได้นำผลิตภัณฑ์ของตนเองมาจำหน่าย พร้อมรับสมัครผู้สูงอายุและผู้ที่กำลังก้าวสู่ผู้สูงอายุที่ต้องการค้าขายออนไลน์มาเสนอขายสินค้า

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับพฤติกรรมและมูลเหตุจูงใจการใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ของผู้สูงอายุและผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ภายใต้บริบทสังคมในยุคดิจิทัลจึงควรศึกษาต่อเนื่องในประเด็นเพิ่มเติม ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้สามารถจำแนกปัญหาและอุปสรรคของการใช้งานโทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงอายุของผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงความแตกต่างที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
2. การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยี หรือการยอมรับเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). รายงานประจำปี 2562. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ. (2564). *สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <https://www.dop.go.th/th/know/15/926>
- กิริณา สมวาทสรรค์. (2559). *การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารกับการส่งต่อข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กิริณา สมวาทสรรค์, และกุลทิพย์ ศาสตระรุจิ. (2559). การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสาร การส่งต่อข้อมูลผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของผู้สูงอายุ. ใน *การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2559* (น. 14). กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จันทร์จิราพร ทองประสิทธิ์, และทิพยา จินตโกวิท. (2563). พฤติกรรมของผู้สูงอายุในการใช้แอปพลิเคชันไลน์บนสมาร์ทโฟน. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 30(1), 118-129.
- นัทธมน มั่งสูงเนิน, และธาดาธิเบศร์ ภูทอง. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการยอมรับบริการสุขภาพผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้สูงอายุ. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 4* (น. 244). ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- เนษพร นาคีเหลือง. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ผ่องศรี วาณิชย์สุภวงศ์. (2546). ระเบียบวิธีการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พนม คลีฉายา. (2563). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุและข้อเสนอเพื่อการเสริมสร้างภาวะพลัมพลังของผู้สูงอายุไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมลอร ดันหัน. (2559). แนวทางการพัฒนาแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือสำหรับผู้สูงอายุ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 10(3), 55-62.
- ภัทราวดี วงศ์สุเมธ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการใช้ระบบการเรียนผ่านเว็บ. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 33(3), 1-10.
- สุกนิช จันทรสอง, และศิริโรช แท่นรัตนกุล. (2564). นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้สูงอายุในยุคดิจิทัล (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุอยู่สุข เนอร์สซิงโฮม. (ม.ป.ป.). เทคโนโลยีกับผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <https://www.yuusook.com/content/6052/เทคโนโลยีกับผู้สูงอายุ>.
- สุภาวดี สุวรรณแทน, นิตยา กินบุญ, สุวิษ ธีระโคตร, ชญา หิรัญเจริญเวช, และลลภา ศิริพสุดา. (2562). สภาพ ปัญหา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษา, 16 (74), 235-245.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35(8), 982-1003.